

WYROBY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-88
	Odczynniki Glikol etylenowy	6193-34
		Zamiast BN-72/6193-34
		Grupa katalogowa 1052

1. WSTĘP

Przedmiotem normy jest glikol etylenowy stosowany jako odczynnik chemiczny.

Glikol etylenowy ma:

- wzór sumaryczny: $C_2H_6O_2$
- wzór strukturalny: $HO-CH_2-CH_2-OH$
- masę molową: 62,068 g/mol
- inne nazwy: etandiol — 1,2

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Gatunki. Norma ustala dwa gatunki glikolu etylenowego oznaczone:

cz.d.a. — czysty do analizy,

cz. — czysty.

2.2. Przykład oznaczenia glikolu etylenowego cz.d.a.:

GLIKOL ETYLENOWY cz.d.a. BN-88/6193-34

3. WYMAGANIA

3.1. Wymagania ogólne. Glikol etylenowy powinien być bezbarwną, oleistą cieczą, o słabym zapachu, mieszającą się w każdym stosunku z wodą i z alkoholem etylowym.

3.2. Wymagania chemiczne i fizyczne — wg tabl. 1.

Tablica 1

Wymagania	Gatunki	
	cz.d.a.	cz.
a) Zawartość glikolu etylenowego, $\%(m/m)$, nie mniej niż	99	98,5
b) Gęstość ρ_{40}^{20} , g/ml, w granicach	1,113 ÷ 1,115	1,111 ÷ 1,115
c) Odczyn		obojętny
d) Pozostałość po prażeniu, $\%(m/m)$, nie więcej niż	0,005	0,01
e) Chlorków (Cl^-), $\%(m/m)$, nie więcej niż	0,0005	0,001
f) Siarczanów (SO_4^{2-}), $\%(m/m)$, nie więcej niż	0,002	nie normalizuje się
g) Metali ciężkich (jako Pb^{2+}), $\%(m/m)$, nie więcej niż	0,0005	0,001
h) Żelaza (Fe^{3+}), $\%(m/m)$, nie więcej niż	0,0001	0,0005
i) Wody, $\%(m/m)$, nie więcej niż	0,8	1,2

Zgłoszona przez PPH POLSKIE ODCZYNNIKI CHEMICZNE
Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Chemii Przemysłowej dnia 17 sierpnia 1988 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 maja 1989 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 13/1988, poz. 31)

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Wytyczne ogólne. Glikol etylenowy należy pakować, przechowywać i transportować zgodnie z PN-87/C-80001.

4.2. Pakowanie

4.2.1. Opakowania jednostkowe stanowią butelki ze szkła oranżowego wg BN-79/6831-13 z nakrętką z tworzywa sztucznego i podkładką polietylenową. Masa netto: 500 ml, 1000 ml.

W uzgodnieniu z odbiorcą dopuszcza się inny rodzaj i wielkość opakowania, jeżeli przeprowadzone próby wykazą, że zabezpiecza ono produkt w sposób nie gorszy niż wyżej wymienione opakowania i ma wymiary zgodne z zasadami systemu wymiarowego opakowań wg PN-78/O-79021.

4.2.2. Znakowanie opakowań jednostkowych należy wykonać wg PN-87/C-80001 umieszczając dodatkowo napis: „Ostrożnie. Środek szkodliwy”.

Glikol etylenowy zaliczany jest rozporządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej do substancji szkodliwych. Wykaz B¹⁾.

4.2.3. Opakowania transportowe stanowią:

a) Skrzynki z tarcicy dla odczynników wg BN-63/7161-06, odporne na narażenia mechaniczne sprawdzone wg PN-86/O-79100, odpowiednie dla grupy 2, klasy 2, i odmiany 1;

Pojedyncze butelki w skrzyniach należy zabezpieczyć przed rozbiciem środkiem amortyzującym i układać w jednej warstwie.

b) Balony szklane pojemności 40 l wg PN-83/O-79710 zamykane korkiem i obwiązane folią, umieszczone w koszach metalowych wyłożonych watą drzewną.

W uzgodnieniu z odbiorcą i przewoźnikiem dopuszcza się inny rodzaj i wielkość opakowania, jeżeli przeprowadzone próby wykazą, że zabezpiecza ono produkt w sposób nie gorszy niż ww. opakowanie i ma wymiary zgodne z zasadami systemu wymiarowego opakowań wg PN-78/O-79021.

4.2.4. Znakowanie opakowań transportowych należy wykonać zgodnie z PN-87/C-80001, umieszczając dodatkowo:

a) znaki manipulacyjne wg PN-85/O-79252 p. 2.4.1, p. 2.4.3, p. 2.4.4,

b) liczbę warstw składowania — dla skrzynek drewnianych 3 warstwy,

c) liczbę warstw ładowania — dla skrzynek drewnianych 4 warstwy.

4.3. Formowanie jednostek ładunkowych. W przypadku stosowania paletyzacji, jednostki ładunkowe należy formować na paletach o wymiarach 800×1200 mm wg PN-81/M-78216.

Ładunek na palecie należy zabezpieczyć przed przesuwaniem się i deformacją tak, aby tworzył wraz z paletą zwartą stabilną jednostkę ładunkową i nie był wyższy niż 1,75 m.

4.4. Przechowywanie. Glikol etylenowy należy przechowywać zgodnie z PN-87/C-80001 w krytych, suchych i dobrze wentylowanych magazynach. W przechowywaniu układać skrzynki w 3 warstwach, a balony w 1 warstwie.

Okres gwarancji — 2 lata.

4.5. Transport. Glikol etylenowy nie jest materiałem niebezpiecznym i nie podlega przepisom RID/ADR i może być transportowany zgodnie z obowiązującymi przepisami przewozowymi dla materiałów w transporcie kolejowym i drogowym¹⁾.

Do środka transportowego układać skrzynki w czterech, a balony w jednej warstwie.

5. BADANIA

5.1. Rodzaje badań

- sprawdzenie wymagań ogólnych (3.1),
- oznaczanie zawartości glikolu etylenowego (3.2a),
- oznaczanie gęstości (3.2b),
- oznaczanie odczynu (3.2c),
- oznaczanie pozostałości po prażeniu (3.2d),
- oznaczanie zawartości siarczanów (3.2f),
- oznaczanie zawartości metali ciężkich (3.2g),
- oznaczanie zawartości żelaza (3.2h),
- oznaczanie zawartości wody (3.2i).

5.2. Pobieranie próbek. próbki należy pobierać zgodnie z PN-88/C-80047. Masa średniej próbki laboratoryjnej powinna wynosić co najmniej 600 ml.

5.3. Opis badań

5.3.1. Wytyczne ogólne. Podczas analizy, jeżeli nie zaznaczono inaczej, należy stosować wyłącznie odczynniki cz.d.a. oraz wodę destylowaną lub wodę o równoważnej czystości.

5.3.2. Sprawdzenie wymagań ogólnych należy wykonać wizualnie.

5.3.3. Oznaczanie zawartości glikolu etylenowego

5.3.3.1. Zasada metody polega na chromatograficznym rozdziale glikolu etylenowego od zanieczyszczeń i dodanego wzorca wewnętrznego oraz ilościowym oznaczaniu zawartości głównego składnika.

5.3.3.2. Aparatura i materiały pomocnicze

a) Chromatograf gazowy wyposażony w detektor płomieniowo-jonizacyjny,

b) Kolumna chromatograficzna o długości 4 m, średnicy wewnętrznej 4 mm, wypełniona chromosorbem WAW, o średnicy ziarna 0,18 ÷ 0,25 mm (60/80 mesh) i pokrytym 15% Carbowaxu 20 M. Kolumnę nowo napełnioną należy wygrzać w temperaturze 220°C w ciągu 48 h przy przepływie azotu 50 ÷ 70 ml/min. Graniczna temperatura stosowania 220°C.

c) Strzykawka pojemności 2 ml.

d) Mikrostrzykawka pojemności 1 µl.

e) Planimetr biegunowy, integrator lub lupka.

5.3.3.3. Odczynniki

a) Azot techniczny sprężony wg PN-71/C-84912.

b) Powietrze sprężone wg PN-74/C-84913.

¹⁾ Patrz Informacje dodatkowe p. 3.

- c) 1,3-Propaniol o czystości powyżej 99,5%.
 d) Wodór techniczny sprężony wg PN-61/C-84908.

5.3.3.4. Wykonanie oznaczania. Uregulować:

- a) przepływ azotu jako gazu nośnego 40 ml/min,
 b) przepływ wodoru w granicach 30 ÷ 40 ml/min lub wg instrukcji aparatu,
 c) przepływ powietrza 10-krotnie większy niż przepływ wodoru,
 d) temperaturę kolumny 180°C,
 e) temperaturę dozownika 220°C,
 f) temperaturę detektora 200°C.

Począć na ustabilizowanie się linii zerowej rejestratora. Wprowadzić do kolumny chromatograficznej 0,5 µl badanego glikolu etylenowego i zarejestrować chromatogram I dobierając czułość rejestratora tak, aby piki wszystkich zanieczyszczeń zapisane były przy maksymalnej czułości, przy której mieszczą się na skali papieru rejestracyjnego, a pik glikolu etylenowego przy tak zmniejszonej czułości, aby również mieścił się na skali papieru rejestracyjnego. Na chromatogramie nie powinien występować pik o czasie retencji wzorca wewnętrznego tj. pik o czasie retencji 4,0, liczony względem glikolu etylenowego. Następnie odważyć w dowolnym szczelnym naczyniu pojemności 25 ml około 20 g glikolu etylenowego z dokładnością do 0,0002 g, dodać strzykawką około 0,0500 g wzorca wewnętrznego, 1,3-propandiolu i ponownie zważyć.

0,5 µl otrzymanej mieszanki wprowadzić mikrostrzykawką do kolumny chromatograficznej i zarejestrować chromatogram II przy maksymalnej czułości, aby piki wszystkich zanieczyszczeń oraz wzorca wewnętrznego mieściły się na skali papieru rejestracyjnego. Zmierzyć powierzchnie pól pików za pomocą planimetru biegunowego, integratora lub lupki.

5.3.3.5. Obliczanie wyników oznaczania. Na podstawie otrzymanych wyników pomiarów pików zawartość glikolu etylenowego (X_1) obliczyć w $\%(m/m)$ wg wzoru

$$X_1 = 100 \left(1 - \frac{G_w}{G_p} \cdot \frac{A_i}{A_w} \right) - X_3 \quad (1)$$

w którym:

- G_w — masa wzorca wewnętrznego, g,
 G_p — masa próbki, g,
 A_i — suma powierzchni pików zanieczyszczeń,
 A_w — powierzchnia pików wzorca wewnętrznego,
 X_3 — zawartość wody oznaczona w 5.3.11.

5.3.3.6. Wynik końcowy oznaczania. Za wynik końcowy należy przyjąć średnią arytmetyczną wyników co najmniej dwóch równoległych oznaczeń różniących się między sobą nie więcej niż 0,25%.

5.3.4. Oznaczanie gęstości należy wykonać w temperaturze 20°C wg PN-85/C-04004 p. 2.3, piknometrem.

5.3.5. Oznaczanie odczynu. 10 ml badanego glikolu etylenowego rozcieńczyć równą objętością wody. Papier wskaźnikowy o zakresie pH 6,2 ÷ 8,2 zanurzony w roztworze nie powinien zmienić barwy.

5.3.6. Oznaczanie pozostałości po prażeniu 60,0 g badanego glikolu etylenowego, odważonego z dokładnością do 0,01 g, wprowadzić porcjami do parownicy

kwarcowej lub porcelanowej pojemności 50 ÷ 70 ml uprzednio wyprażonej w temperaturze 800°C do stałej masy i odważonej z dokładnością do 0,0002 g i wykonać oznaczanie wg PN-78/C-04958.

Zawartość pozostałości po prażeniu (X_2) obliczyć w $\%(m/m)$ wg wzoru

$$X_2 = \frac{a \cdot 100}{m_1} \quad (2)$$

w którym:

- a — masa wyprażonej pozostałości, g,
 m_1 — masa badanego glikolu etylenowego, g.

5.3.7. Oznaczanie zawartości chlorków (Cl)

5.3.7.1. Odczynniki i roztwory — wg PN-82/C-04518 p. 2.3.1.

5.3.7.2. Wykonanie oznaczania. 5 g badanego glikolu etylenowego odważonego z dokładnością do 0,01 g rozpuścić w 20 ml wody. Wykonać oznaczanie wg PN-82/C-04518 p. 2.3.2. Badany glikol etylenowy odpowiada wymaganiom normy, jeżeli opalizacja powstała w badanym roztworze po upływie 15 min nie będzie intensywniejsza niż opalizacja w roztworze porównawczym przygotowanym równocześnie i zawierającym w tej samej objętości te same ilości odczynników oraz dla odczynnika:

- cz.d.a. — 0,025 mg Cl^- ,
 cz. — 0,05 mg Cl^- .

5.3.8. Oznaczanie zawartości siarczanów (SO_4^{2+})

5.3.8.1. Odczynniki i roztwory — wg PN-82/C-04519 p. 2.3.1.

5.3.8.2. Wykonanie oznaczania. 5 g badanego glikolu etylenowego odważonego z dokładnością do 0,01 g, rozpuścić w 30 ml wody i wykonać oznaczanie wg PN-82/C-04519 p. 2.5.3.

Badany glikol etylenowy odpowiada wymaganiom normy, jeżeli zmętnienie powstałe w badanym roztworze po upływie 15 min nie będzie intensywniejsze niż zmętnienie roztworu porównawczego przygotowanego równocześnie i zawierającego w tej samej objętości te same ilości odczynników oraz dla odczynnika:

- cz.d.a. — 0,1 mg SO_4 .

5.3.9. Oznaczanie zawartości metali ciężkich (Pb^{2+})

5.3.9.1. Odczynniki i roztwory — wg PN-80/C-04515 p. 2.3.2.

5.3.9.2. Wykonanie oznaczania. 10 g badanego glikolu etylenowego odważonego z dokładnością do 0,01 g rozpuścić w 30 ml wody i wykonać oznaczanie wg PN-80/C-04515 p. 2.3.3.

Badany glikol etylenowy odpowiada wymaganiom normy, jeżeli zabarwienie powstałe w badanym roztworze po upływie 10 min nie będzie intensywniejsze niż zabarwienie roztworu porównawczego przygotowanego równocześnie i zawierającego w tej samej objętości te same ilości odczynników oraz dla odczynnika:

- cz.d.a. — 0,05 mg Pb^{2+} ,
 cz. — 0,1 mg Pb^{2+} .

5.3.10. Oznaczanie zawartości żelaza (Fe^{3+})

5.3.10.1. Odczynniki i roztwory — wg PN-81/C-04521/03 p. 4.

- Kwas azotowy cz.d.a. o $\rho = 1,4$ g/ml.

